

Työeläkelaitoksille

RAHANPESUN ESTÄMINEN JA SELVITTÄMINEN

Laki rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä (68/1993) tuli voimaan 1.3.1998. Lain tavoitteena on mm. estää rahanpesua ja edistää tällaisen rikollisen toiminnan paljastumista ja tutkintaa sekä tehostaa rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä ja takaisinsaantia. Tässä tiedotteessa selvitetään, kuinka yksityisen työeläkejärjestelmän tulee omalta osaltaan pyrkiä estämään rahanpesua.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut lain johdosta tiedoksiannon 9.3.1998 (12/401/98), jossa viitataan sisäasiainministeriön rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä antamaan määräykseen nro 4/98. Suomen Vakuutusyhtiöiden keskusliitto (SVK) on antanut lain soveltamista koskevan suosituksen A5/1999.

Mitä rahanpesu on

Rahanpesu on menettely, jonka avulla rikoksentekijä itse tai joku muu henkilö yrittää kätkeä tai häivyttää rikollisella toiminnalla saatujen varojen tai omaisuuden alkuperän. Mikäli rahanpesu onnistuu, tekijät säilyttävät määräysvallan pestyihin rahoihin ja saavat ne näyttämään laillisista lähteistä hankituilta. Laissa rahanpesulla tarkoitetaan rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua toimintaa (kätkemisrikos).

Ilmoitusvelvollisuus

Jos laissa mainitut *ilmoitusvelvolliset* havaitsevat tai epäilevät rahanpesua, heidän on ilmoitettava asiasta keskusrikospoliisin *rahanpesun selvittelykeskukselle*. Ilmoitusvelvollinen on mm. vakuutusyhtiölaissa (1062/1979) tarkoitettu suomalainen vakuutusyhtiö.

Näin ollen eläkevakuutusyhtiöt ovat velvolliset ilmoittamaan rahanpesun selvittämiskeskukselle, jos ne havaitsevat tai epäilevät rahanpesua. Eläkejärjestelmän kannalta on kuitenkin toivottavaa, että kaikki muutkin yksityisen työeläkejärjestelmän eläkelaitokset toimitivat samalla tavoin rahanpesun estämiseksi ja paljastamiseksi.

Asiakkaan tunnistamisvelvollisuus

Ilmoitusvelvollisilla on yleinen asiakkaan tunnistamisvelvollisuus tilanteissa, joissa on syytä epäillä liiketoimeen sisältyvien varojen tai muun omaisuuden laillista alkuperää. Näissä tilanteissa on myös eläkelaitoksen aina todettava asiakkaan henkilöllisyys.

20.3.2000

Miten rahanpesua saattaa esiintyä työeläkejärjestelmässä

Eläkevakuuttaminen on pitkäaikaissäätämistä ja tämä hidastaa rahanpesua. Rikolliset rahanpesijät pyrkivät kuitenkin yleensä pesemään rahaa nopealla aikataululla. Tästä syystä on ilmeistä, ettei eläkevakuuttamista käytetä kovin laajamittaisesti rahanpesun keinona.

Rahanpesua voidaan kuitenkin yrittää esimerkiksi siten, että yrittäjä vaatii itselleen kohtuuttoman suuren YEL-työtulon verrattuna yritystoimintaan ja työpanokseen.

Pitkäjänteistä rahanpesua saatetaan yrittää myös työpanosta vastamattoman kohtuuttoman hyvätasoisien eläkejärjestelyn avulla.

Nopeampaa rahanpesua voidaan yrittää maksamalla ylisuuria ennakkomaksuja, jotka eläkelaitos sitten palauttaa.

Rahanpesu voi paljastua tilanteessa, jossa yhtäkkiä maksetaan poikkeuksellisen suuria vakuutusmaksuvelkoja yrityksen normaaliin toimintaan suhteutettuna.

Rahanpesua saattaa esiintyä myös eläkelaitosten sijoitustoiminnassa, esim. sijoituskiinteistöjen myymisen yhteydessä.

Ilmoitus rahanpesusta

Sisäasianministeriön määräyksen 4/98 mukaan ilmoitusvelvollisen tulee nimetä yksi tai useampi henkilö, joka ottaa vastaan ilmoitusvelvollisen piiristä tulevat ilmoitukset rahanpesusta ja toimittaa ne edelleen selvittelykeskukselle. Selvittelykeskukselle on ilmoitettava yhteystiedon nimi sekä yhteystiedot sekä niihin myöhemmin tulevat muutokset.

Ilmoituksen tekoa ei saa paljastaa sille, johon epäily kohdistuu, eikä myöskään muulle henkilölle.

Eläkelaitos voi tehdä ilmoituksen selvittelykeskukselle ja selvittelykeskuksella on myös oikeus saada eläkelaitokselta rahanpesun selvittämisessä tarvittavat tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Yhteystiedot

Rahanpesun selvittelykeskus
Jokiniemenkuja 4
PL 285
01301 VANTAA
Puh. (09) 8388 661